

Igitabo cya Daniyeli — Nimero Ijana na Mirongo Cyenda

*Ikirenga cy'Ubuhanzi Kigenda Kizamuka: Guhishura Intambara ya
Paniyumu n'Ibanza ry'Itegeko ryo ku Cyumweru*

Jeff Pippenger
2024-04-20

Ingingo iheruka yarangiranye n'umurongo warimo igika kivuga kiti: “Igicumuro kigeze hafi cyane ku rugero rwacyo ntarengwa. Urujijo rwuzuye isi, kandi bidatinze ubwoba bukomeye bugiye kugwira abantu. Imperuka iri hafi cyane. Twebwe tuzi ukuri dukwiriye kuba twitegura ibigiye bidatinze kugwira isi nk'igitunguranye gikomeye cyane.” “Igicumuro” kigera ku rugero rwacyo ntarengwa igihe igikombe cy'igihe cy'igeragezwa cyuzuye, kandi iryo terambere ntarengwa rigerwaho kuri Leta Zunze Ubumwe z'Amerika ku itegeko ryo ku Cyumweru.

“Ariko Kristo yatangaje ko nta kabarwa na kamwe cyangwa agace na gato k'amategeko kazavanwaho kugeza ubwo ijuru n'isi bizashirira. Umurimo nyir'izina yaje gukora wari uwo gushyira amategeko hejuru no kwereka ibiremwa byo mu isi zaremwe n'ijuru ko Imana ikiranuka, kandi ko amategeko yayo adakwiriye guhindurwa. Ariko dore umukozi mukuru wa Satani yiteguye gukomeza umurimo Satani yatangiye mu ijuru, wo kugerageza gukosora amategeko y'Imana. Kandi isi ya Gikristo yemeye umuhate we, yakira uyu mwana wa papa,—ikigo cy'icyumweru. Barakigaburiye, kandi bazakomeza kukigaburira, kugeza ubwo Ubuporotesitanti buzatanga ikiganza cy'ubusabane ku butware bw'Abaroma. Ubwo ni bwo hazabaho itegeko rirwanya Isabato y'iremwa ry'Imana, kandi icyo gihe ni bwo Imana 'izakora umurimo w'igitangaza ku isi.' Yihanganiye kera ubugome bw'abantu; yagerageje kubigarurira kuri yo. Ariko igihe kizaza ubwo bazaba bujuje igipimo cy'ibicumuro byabo; maze icyo gihe ni bwo Imana izakora. Icyo gihe kiri hafi cyane. Imana ibika inyandiko ku mahanga: imibare iragenda yiyongera ibarega mu bitabo byo mu ijuru; kandi ubwo bizahinduka itegeko ko kurenga ku muni wa mbere w'icyumweru bizahanishwa igihano, ni bwo igikombe cyabo kizaba cyuzuye.” *Review and Herald*, March 9, 1886.

Mu gihe cy'itegeko ryo ku Cyumweru, Leta Zunze Ubumwe z'Amerika zizaba zujuje igikombe cyazo kugeza ku ndunduro, kandi ubuhakanyi bw'igihugu buzakurikirwa no kurimbuka kw'igihugu. Igika turi gusuzuma kiravuga kiti: “igicumuro cyenda kugera ku iherezo ryacyo,” kandi “vuba ubwoba bukomeye buzagwira abantu.” Mu gihe cy'itegeko ryo ku Cyumweru, ari ryo “saha y'umutingito ukomeye” ivugwa mu gice cya cumi na kimwe cy'Ibyahishuwe, “kimwe cya cumi cy'umurwa kiragwa,” kandi “dore, ishyano rya gatatu rije vuba,” maze “marayika wa karindwi avuza impanda.” Iryo shyano rya gatatu ni impanda ya karindwi, kandi riza mu gihe cy'itegeko ryo ku Cyumweru rizanye “ubwoba bukomeye.” Icyo gihe “iherezo riba ryegereje cyane,” kandi riza “nk'itungurana rikomeye cyane.” Mu gihe cy'itegeko ryo ku Cyumweru, igikombe cy'igihe cy'igeragezwa na cyo kiba cyuzuye ku byerekeye ubupapa, kuko icyo gihe ijwi rya kabiri ryo mu Byahishuwe cumi n'umunani ritangaza riti: “Nimusohoke muri we, bantu

banjye, kugira ngo mutifatanya n'ibyaha bye, kandi kugira ngo mutagerwaho n'ibyorezo bye. Kuko ibyaha bye byarundanyije bikagera mu ijuru, kandi Imana yibutse gukiranirwa kwe. Mumwishyure nk'uko na we yabishyuye, kandi mumukubirize kabiri ibihwanye n'imirimo ye: mu gikombe yujuje, mumwuzurize kabiri.”

Iyo mateka itangira ku itegeko ryo ku Cyumweru, kandi ikagaragaza igihe cy'ikigereranyo ubwo ubupapa “buzasohokana umujinya mwinshi kugira ngo burimbure kandi bukureho rwose benshi,” kuko “mu minsi y'imperuka hazabaho abahowe Imana benshi.” Igitera ubupapa umujinya ni “inkuru ziturutse iburasirazuba no mu majyaruguru” “zizabuhagarika umutima,” ariko “buzagera ku iherezo ryabwo, kandi nta uzabutabaza.” Uhereye ku itegeko ryo ku Cyumweru kugeza ku iherezo ry'ubupapa, icyiciro cya mbere cy'urubanza rw'Imana rushyirwa mu bikorwa gitangira. Gikurikirwa n'icyiciro cya kabiri ari cyo byago birindwi bya nyuma, maze amaherezo hagakurikiraho kurimbuka kw'iteka kw'abanyabyaha ku iherezo ry'igihe cy'imyaka igihumbi. Amateka y'urubanza rw'Imana rushyirwa mu bikorwa ashirwa mu rwego rw'intambara.

“Duhagaze ku rugabano rw'ibintu bikomeye kandi bikomeye by'igitinyiro. Ubuhanuzi burimo burasohora. Amateka adasanzwe kandi yuzuye ibyabaye akomeye arimo yandikwa mu bitabo byo mu ijuru. Ibintu byose byo mu isi yacu biri mu muvurungano. Hariho intambara n'amakuru y'intambara. Amahanga ararakaye, kandi igihe cy'abapfuye kirageze, kugira ngo bacirwe urubanza. Ibintu birahinduka kugira ngo bizane umunsi w'Imana urimo wegereza cyane. Hasigaye gusa akanya gato cyane, nk'aho ari uko. Ariko nubwo ishyanga rimaze guhagurukira irindi shyanga, n'ubwami bukahagurukira ubundi bwami, ubu ntiharaba kuba urugamba rusange. Kugeza ubu imiyaga ine iracyabujijwe kugeza ubwo abagaragu b'Imana bazashyirwaho ikimenyetso mu ruhanga rwabo. Hanyuma imbaraga zo mu isi zizateranya ingabo zazo ku bw'intambara ya nyuma ikomeye.” Christian Service, 50, 51.

Imana ibanza gushyira ikimenyetso ku bantu ibihumbi ijana na mirongo ine na bine, hanyuma igahamagara izindi ntama zayo ngo zisohoke i Babuloni, kandi izo zindi ntama na zo zigahabwa ikimenyetso cy'Imana, nubwo zigereranywa n'“imbaga y'abantu benshi” mu buryo butandukanye n'abantu ibihumbi ijana na mirongo ine na bine. Ingingo y'ingenzi igomba kubonwa muri iyo mvugo yavuzwe mbere ni uko “imiyaga ine ifunzwe kugeza ubwo abagaragu b'Imana bazashyirwaho ikimenyetso mu ruhanga rwabo.” Mu gihe cy'itegeko ryo ku Cyumweru, abantu ibihumbi ijana na mirongo ine na bine baba bamaze gushyirwaho ikimenyetso, “dore ishyano rya gatatu rije vuba,” nyamara imiyaga ine ntirekurwa rwose kugeza igihe uwa nyuma wo mu zindi ntama z'Imana azaba amaze guhabwa icyo kimenyetso.

“Amahanga ubu arimo kurakara, ariko Umutambyi Mukuru wacu narangiza umurimo we mu Buturo Bwera, azahaguruka, yambare imyambaro yo kwihorera, maze hanyuma ibyago birindwi bya nyuma bisukweho. Nabonye ko abamarayika bane bazagumisha imiyaga ine kugeza ubwo umurimo wa Yesu uzaba urangiye mu Buturo Bwera, maze hanyuma haza ibyago birindwi bya nyuma.” Review and Herald, August 1, 1849.

“Ibintu bikomeye kandi byuzuye uburemere” twe “duhagaze ku muryango wabyo,” bigaragazwa nk'“intambara n'amakuru y'intambara.” Bigaragazwa ko bibaho igihe “ibintu byose byo mu isi yacu biri mu rujijo no mu guhungabana,” igihe amahanga “asigaye ahagurukirana.” Panium

igereranya “amateka adasanzwe kandi yuzuye ibyabaye bikomeye,” yo mu murongo wa cumi na gatanu wo muri Daniyeli igice cya cumi na rimwe, ayobora kandi akinjiza mu murongo wa cumi na gatandatu, ari wo tegeko ryo ku Cyumweru, aho “urugamba rusange,” ari rwo “imbaraga zose zo ku isi” zikusanyiriza hamwe ingabo zazo ku bw’intambara ya nyuma ikomeye. Iyo “ntambara ya nyuma ikomeye” ni Intambara ya Gatatu y’Isi Yose, kandi igereranwa n’Intambara ya Actium yo mu mwaka wa 31 mbere ya Kristo.

Umurongo wa mbere n’uwa kabiri, hamwe n’imirongo ya cumi kugeza kuri cumi n’itanu, byerekana amateka ahishwe y’umurongo wa mirongo ine wo muri Daniyeli cumi n’umwe. Umurongo wa mirongo ine ugaragaza amateka ya Leta Zunze Ubumwe za Amerika n’Abadiventisiti kuva mu 1798 kugeza mu 1989. Hanyuma ukicecekerana kugeza ku iherezo rya Leta Zunze Ubumwe za Amerika nk’ubwami bwa gatandatu bw’ubuhanuzi bwa Bibiliya no kurukwa kw’itorero ry’Abadiventisiti b’Umunsi wa Karindwi ry’i Lawodikiya mu murongo wa mirongo ine n’umwe, ari wo tegeko ryo ku Cyumweru, na ryo kandi rikaba ari umurongo wa cumi n’itandatu. Umurongo wa mbere n’uwa kabiri byerekana igihe cy’imperuka mu 1989, n’abaperezida ba Leta Zunze Ubumwe za Amerika kuva icyo gihe, kugeza ku muperezida wa gatandatu ukize uteranya abarwanashyaka b’isi bose b’abasatani. Umurongo wa kabiri uzana amateka ku matora ya Donald Trump mu 2016, hanyuma umurongo wa gatatu ugakomeza amateka y’abami icumi, bagereranywa na Alegizandere Mukuru, ari we bwami bwa karindwi bw’ubuhanuzi bwa Bibiliya, baha ubwami bwabo ubupapa mu gihe cy’amakuba yegereje y’itegeko ryo ku Cyumweru.

Umurongo wa cumi usozwa ugaragaza ko 1989 ari yo gihe cy’iherezo, kandi umurongo wa cumi n’umwe n’uwa cumi na kabiri bigaragaza intambara yo muri Ukraine, byerekana ko Putin n’u Burusiya bazatsinda iyo ntambara, ariko ko batazagirira umumaro ku ntsinzi yabo. Intambara yo muri Ukraine yatangiye mu 2014, umwaka umwe mbere y’uko kwiyamamaza kwa mbere kwa Trump gutangira. Iyi mirongo iyobora ku kuzuka (mu bya politiki) kwa Donald Trump ubwo atangira kwiyamamaza kwe kwa gatatu kugira ngo abe Perezida wa munani, uwo mu barindwi. Umurongo wa cumi na gatatu ugaragaza intambara za politiki za Trump zibanziriza intsinzi ye i Panium mu murongo wa cumi na gatanu, kandi umurongo wa cumi na kane uvuga amateka aba mu gihe cy’Urugamba rwa Panium kugeza ku ntsinzi ye mu murongo wa cumi na gatanu, ayo mateka igihe umuntu w’icyaha atangira kwinjira ku mugaragaro mu mateka ya politiki. Igihe ubupapa bwinjiye mu mateka y’ubuhanuzi, maraya w’i Tiro atangira kuririmba kandi iyerekwa rigakomera.

Insinzi i Panium mu mwaka wa 200 Mbere ya Kristo, yakurikiwe n’ikimenyetso cy’inzira cy’“ubwigomeke” bw’Abamakabeyo i Modein (bisobanuye ukwiyamamaza) mu mwaka wa 167 Mbere ya Kristo. Mu mwaka wa 164 Mbere ya Kristo Abamakabeyo bongeye kweza Urusengeru, kandi Antiyokusi Epifane arapfa, ibyo bikaba byararanze ihinduka rikomeye mu rugamba rw’Abamakabeyo rwo kurwanya ingaruka z’idini ry’Abagiriki. Mu gihe cyo kuva mu mwaka wa 161 Mbere ya Kristo kugeza mu wa 158 Mbere ya Kristo, umurimo wo kwinjira mu isezerano waratangijwe kandi urarangizwa. Ibimenyetso by’inzira by’ubuhanuzi byisubiramo mu Ngoma y’Abahasimoneya mu mateka y’imirongo ya cumi n’itanu kugeza ku murongo wa makumyabiri na gatatu.

Isezzerano ryagiranwe n’i Roma mu murongo wa makumyabiri na gatatu ni ugushyira ku kintu mu buryo butaziguye; ariko mu murongo wa cumi na gatanu, ibimenyetso bine by’inzi by’Abamakabayo byo mu 167 Mbere ya Kristo, 164 Mbere ya Kristo, 161 Mbere ya Kristo na 158 Mbere ya Kristo, biboneka gusa iyo amateka y’“isezzerano” ashyizwe kuri uwo murongo. Igihe Pompey yigaruriraga Yerusalemu mu murongo wa cumi na gatandatu, yahuye n’intambara y’abenegihugu yari irimo ibera muri uwo mujyi, kandi ayo mashyaka yombi yari ahanganye yari amatsinda yacitsemo ibice y’Ingoma y’Abahasimoni. Bityo rero, n’Abamakabayo na bo bari mu mateka y’umurongo wa cumi na gatandatu.

Umurongo wa makumyabiri ugaragaza ivuka rya Kristo, kandi imirongo ya makumyabiri na rimwe n’uwa makumyabiri na kabiri igaragaza amateka y’urupfu rwa Kristo; bityo rero ayo mateka afite umurongo w’Ingoma y’Abahasimoni uhagarariwe n’Abafarizayo. Imirongo ya cumi na gatanu kugeza kuri makumyabiri na gatatu iragaragaza igihugu cy’ubwiza nyakuri, n’ubwoko bw’Imana bw’i Yudaya bwahakanye bukigomeka, bwiyehera ko ari bwo burinzi bw’ukuri kwayo, nyamara ntibwari abahagarariye Imana kurusha uko Ubuporotesitanti bwahakanye bukigomeka bumeze.

Mushiki White atumenyeshako ko “igice kinini cy’amateka yabaye mu gusohozwa kwa” “Danilyeli icya cumi na kimwe” “kizasubirwamo.” Umurongo w’ubuhanuzi ugereranywa n’Ingoma y’Abahasimoni ugereranya umurongo w’ubuhanuzi ugaragaza ihembe ry’ubuhakanyi rya Giporotesitanti ritangira ku kwiyamamaza kwa gatatu kwa perezida, gufatwa n’uwa gatandatu mu baperezida bakize kurusha abandi. Trump yiyamamaza kuba perezida inshuro eshatu; ku nshuro ya mbere no ku ya nyuma yiyamamaza, aratsinda, ariko ku nshuro ya kabiri, ubugome bwo kwigomeka bugereranywa n’umubare cumi na gatatu bugaragaza amatwara yibwe yo mu 2020. Nuko isi iba iri kugabanywamo ibyiciro bibiri: icyiciro kimwe gishobora kubona 2020, ikindi cyiciro kikaba gihumye. Ibyo bigereranya ikigeragezo gikomere kibanziriza irangira ry’igihe cy’imbabazi ku Badiventisti, mu ishusho ry’ishusho y’inyamaswa.

“Bimaze gutegurwa birakomeje, kandi hari ingamba ziri gushyirwa mu bikorwa, zizavamo kuremwa kw’ishusho y’inyamaswa. Mu mateka y’isi hazabaho ibyabaye bizasohozwa ibyo ubuhanuzi bwahanuye kuri iyi minsi y’imperuka.” Review and Herald, 23 Mata 1889.

“Imyiteguro” irimo gutera imbere, “imigendekere” ubu “iri gukorwa,” n’“ibintu bizavamo kuremwa kw’ishusho y’inyamaswa,” kandi “bizasohozwa ibyahanuwe n’ubuhanuzi kuri iyi minsi y’imperuka,” birimo ibimenyetso by’inzi by’Ingoma y’Abahasimoneya byo mu mirongo cumi n’itanu kugeza kuri makumyabiri na gatatu yo mu gice cya cumi na kimwe cya Danilyeli. Ingoma y’Abahasimoneya y’ubuhakanyi, ihagarariye Ubuporotesitanti bw’ubuhakanyi, iboshywe mu buhamya bwa Donald Trump, perezida wa gatandatu n’uwa munani w’Umurepubulikani, ubyutsa kandi ugashyira mu bikorwa MAGA-ism ye irwanya woke-ism y’ubutegetsi bushya bw’isi.

Ubuhamya bwa Trump bugera mu mwaka wa 2020 mu murongo wa kabiri wa Danilyeli cumi n’umwe, kandi bukubiyemo ukwiyamamaza kwe n’manda ye ya mbere; hanyuma imirongo ya cumi na gatatu kugeza ku ya cumi na gatanu igaragaza ukwiyamamaza kwe kwa gatatu kandi kwa nyuma, kuneshya kwe, n’manda ye ya nyuma. Hagati y’izo manda zombi, Iyahishuwe igice cya

cumi na kimwe, hagaragaza ko ihembe ry'Abarepubulikani ryishwe, rikaryama mu muhanda ripfuye iminsi itatu n'igice. Uwo murongo w'amateka ya Trump uhuza hamwe intangiriro n'iherezo ry'ubuperezida bwe muri Daniyeli igice cya cumi na kimwe. Ni cyo gituma ubuhamya bwa Donald Trump buboneka haba mu bitabo bya Daniyeli n'Ibyahishuwe, kandi muri ibyo bitabo byombi buboneka mu gice cya cumi na kimwe.

Imirongo itatu y'igice, iyo ihurijwe hamwe, igaragaza amateka yuzuye ya Trump nk'umukuru w'igihugu wa gatandatu n'uwa munani, kandi yubakiye ku kimenyetso kiranga "Ukuri". Iyi mirongo ikomoka mu bitabo bya Daniyeli n'Ibyahishuwe, kandi ikora umurongo w'amateka uhuza n'icyo "gice cy'igitabo cya Daniyeli gifitanye isano n'iminsi y'imperuka."

Icyo gice cya Daniyeli ni cyo gifungurwa n'Intare yo mu muryango wa Yuda, mbere gato y'irangira ry'igihe cy'imbabazi, bityo kikaba ari kimwe mu bigize ubutumwa bwo gushyirwaho ikimenyetso bw'abihumbi ijana na mirongo ine na bine. Ariko bisaba iyerekwa ry'umwuka risobanutse rwose kugira ngo umuntu abashe kubona ibimenyetso by'ubuhanuzi by'abahamya babiri bicwa mu mwaka wa 2020.

Umurongo wa cumi na gatanu wo muri Daniyeli icumi na rimwe ugereranya Intambara ya Panium n'umurongo w'Ingoma y'Abahasimoni, byasohoye mu ntambara nyakuri; bityo bikaba bishushanya ishusho y'ubuhanuzi y'intambara yo mu mwaka hagati y'idini ry'Abaporotesitanti bateshutse n'idini ry'igihe gishya ry'abashyigikiye ubutegetsu bw'isi yose. Intambara ya Panium, yabaye mu mwaka wa 200 mbere ya Kristo, igereranya intambara y'ihembe ry'Abarepubulikani, kandi urugamba rugaragazwa n'Imyivumbagatanyo y'Abamakabayo rugereranya intambara y'ihembe ry'Abaporotesitanti bateshutse. Nubwo imyivumbagatanyo y'Abamakabayo yabaye mu mwaka wa 167 mbere ya Kristo, ihura n'ubuhanuzi bw'Intambara y'ihembe ry'Abarepubulikani yo mu mwaka wa 200 mbere ya Kristo, kuko mu buhanuzi amahembe agendera ku mateka ahwanyeye.

Umurongo wa cumi na gatanu ugereranya amateka y'ubuhanuzi ahita abanziriza kandi akayobora ku itegeko rya vuba ry'umunsi wa mbere w'icyumweru. Bityo rero, ugereranya neza rwose icyo gihe kiri mu gihe cyo gushyirwaho ikimenyetso kw'abihumbi ijana na mirongo ine na bine, ubwo imbaraga ziri mu butumwa bw'ishyirwaho ry'ikimenyetso zihora zishimangira burundu icyo kimenyetso ku bwoko bw'Imana bwo mu minsi ya nyuma.

Ni Intare yo mu muryango wa Yuda ikuraho ikidodo kuri uko kuri, kandi uko kuri ni Ibyahishuwe bya Yesu Kristo. Abo ibihumbi ijana na mirongo ine na bine ni bo "bakurikira Umwana w'Intama aho ajya hose," kandi igihe akuyeho ikidodo ku murongo wa cumi na gatanu, Intare yo mu muryango wa Yuda iba iyoboye ubwoko bwayo bwo mu minsi y'imperuka i Panium. Yesu yagaragaje neza iyo ngingo mu gikorwa cyo gushyirwaho ikimenyetso igihe yajyanaga abigishwa be i Panium, mbere gato y'umusaraba.

Intambara ya Panium ivugwa by'umwihariko na Kristo, ubwo yari ahagaze i Panium ari kumwe n'abigishwa be, maze aho ahabigishiriza ko itorero rye ryari kuzubakwa ku byo Petero yatuye, kandi ko "amarembo y'ikuzimu" atari kurinesha. Yesu yerekanye intambara igereranywa n'Intambara ya Panium. Intambara ya Panium ni umurongo wa cumi na gatanu, naho umurongo wa

cumi na gatandatu ni Intambara ya Actium. Kristo yahagaze i Panium, mbere gato y'uko igikorwa cy'urupfu rwe gisohora.

Kuva kuri Panium kugera ku itegeko ryo ku Cyumweru ni amateka y'intambara ya politiki n'iy'idini y'amahembe abiri y'inyamaswa yo ku isi, ari yo Porotesitantisimu na Repubulikanisimu. Yombi yatewe n'inyamaswa itemera Imana yavuye mu rwobo rutagira iherezo mu mwaka wa 2020, kandi intambara y'ayo mahembe abiri irwanya imana za politiki n'iz'idini z'iyobokamana mpuzamahanga igaragarizwa mu mateka yo mu mirongo ya cumi n'umwe kugeza kuri cumi n'itandatu.

Kuva ku ntambara yo muri Ukraine yatangiye mu mwaka wa 2014, kugera ku kwiyamamaza kwa mbere kwa Perezida kwa Donald Trump kwatangiye mu mwaka wa 2015, kugeza ku rupfu rw'amahembe yombi mu mwaka wa 2020, kugeza ku kuzuka ko mu mwaka wa 2023, no ku kwiyamamaza kwa gatatu kwa Trump kwatangiye ku wa 15 Ugushyirye 2022, amateka ageza ku mirongo ya cumi na gatatu kugeza ku ya cumi n'itanu. Muri iyo mirongo, amateka yahishuwe n'Ijambo ry'ubuhanuzi ry'Imana ahagararira ukuri k'ubuhanuzi gushyira ikimenyetso ku bihumbi ijana na mirongo ine na bine.

Ukwo kuri kugaragazwa mu rugendo Kristo yagiriye i Kayesariya ya Filipo muri Matayo igice cya cumi na gatandatu n'icya cumi na karindwi. Muri iyo mirongo, umuntu w'icyaha agaruka mu mateka y'ubuhanuzi aririmba indirimbo z'indaya y'i Tiro, kandi mu kubigenza atyo ashiraho iyerekwa, bityo agashyira iyo mirongo mu rwego rw'Induru yo mu Gicuku, kuko aho iyerekwa ritari abantu bararimbuka.

Aho kutagira iyerekwa, abantu bararimbuka; ariko ukomeza amategeko, arahirwa. Imigani 29:18.

Abafite amaso, ariko ntibashaka kubona, n'amatwi, ariko bakanga kumva, ni ba bakobwa b'abapfapfa b'i Lawodikiya badafite "amavuta." "Amavuta" ni ukwiyongera k'ubumenyi kuboneka igihe Iyahishuwe bya Yesu Kristo bidafunguriwe bigafungurwa mbere gato y'uko igihe cy'imbabazi gisozwa; kandi nk'uko Hoseya abivugaga, ubwoko bw'Imana bwanga kandi bugatera umugongo ubumenyi bugomba kurimburwa.

Ubwoko bwanjye burimbuka bazize kubura kumenya: kuko wanze ubumenyi, nanjye nzakwanga, kugira ngo utambere umutambyi: kuko wibagiwe amategeko y'Imana yawe, nanjye nzibagirwa abana bawe. Hoseya 4:6.

Ijambo ry'Uwiteka ryongera kungeraho, rirambwira riti: Mwana w'umuntu, uba hagati y'inzu y'abagome bafite amaso yo kureba, ariko ntibarebe; bafite amatwi yo kumva, ariko ntibumve; kuko ari inzu y'abagome. Ezekiyeli 12:1, 2.

Maze aravugaga ati: Genda, ubwire ubu bwoko uti: Mwumve rwose, ariko ntimusobanukirwe; kandi murebe rwose, ariko ntimubimenye. Ubyibushye umutima w'ubu bwoko, uremere amatwi yabwo, kandi uhumye amaso yabwo; kugira ngo butabona n'amaso yabwo, kandi butumvane n'amatwi yabwo, kandi butamenyeshye n'umutima wabwo, maze bukagaruka bugakira. Yesaya 6:9, 10.

Nuko abigishwa baramwegera, baramubaza bati: “Ni iki gituma ubabwira mu migani?” Arabasubiza ati: “Mwebwe mwahawe kumenya amayobera y’ubwami bwo mu ijuru, ariko bo ntibabihawe. Kuko ufite wese azahabwa, kandi azagirirwa byinshi birushijeho; ariko udafite wese azakwa n’ibyo afite. Ni cyo gituma mbabwira mu migani: kuko bareba ntibabone, kandi bumva ntibumve, habe no gusobanukirwa ntibasobanukirwe. Nuko kuri bo hasohorerwa ubuhanuzi bwa Yesaya, buvuga buti: ‘Muzumva koko, ariko ntumuzasobanukirwa; kandi muzabona koko, ariko ntumuzamenya. Kuko umutima w’ubu bwoko wabaye ikinure, n’amatwi yabo aremerewe no kumva, kandi amaso yabo barayahumbye; kugira ngo batabona n’amaso yabo, batumva n’amatwi yabo, kandi ngo basobanukirwe mu mutima wabo, ngo bahindukire, nanjye mbakize.’ Ariko hahirwa amaso yanyu, kuko abona; n’amatwi yanyu, kuko yumva. Kuko ni ukuri mbabwira yuko abahanuzi benshi n’abakiranutsi bifuje kubona ibyo mwebwe mubona, ntibabibona; no kumva ibyo mwebwe mwumva, ntibabyumva.” Matayo 13:10–17.

“Ubutumwa bwose bwatanzwe kuva mu 1840–1844 bugomba kongera gutangazwa n’imbaraga ubu, kuko hari abantu benshi bayobye. Ubutumwa bugomba kugera mu matorero yose. ”

“Kristo yaravuze ati: ‘Hahirwa amaso yanyu, kuko abona; n’amatwi yanyu, kuko yumva. Kuko ni ukuri ndababwira yuko abahanuzi benshi n’abakiranutsi bifuje kubona ibyo mubona, ariko ntibabibone; no kumva ibyo mwumva, ariko ntibabyumve’ [Matayo 13:16, 17]. Hahirwa amaso yabonye ibyabonetse mu 1843 no mu 1844.

“Ubutumwa bwaratanzwe. Kandi ntihakagombye kubaho gutinda mu gusubiramo ubwo butumwa, kuko ibimenyetso by’ibihe birimo bisohora; umurimo wo gusoza ugomba gukorwa. Umurimo ukomeye uzakorwa mu gihe gito. Vuba aha ubutumwa buzazanwa nk’uko Imana yabugeneye, kandi buzakwira bukavamo ijwi rirenga. Maze Daniyeli azahagarara mu mugabane we, atange ubuhamya bwe.” Manuscript Releases, volume 21, 437.

Tuzakomeza iki cyigisho mu ngingo ikurikiraho.

Ibyahishuwe rya Yesu Kristo, iryo Imana yamuhaye kugira ngo yereke abagaragu bayo ibintu bigomba kubaho vuba; maze aritumaho, arimenyekanisha ku mugaragu wayo Yohana, arinyujije ku mumarayika wayo. Uwo ni we wahamije ijambo ry’Imana n’ubuhamya bwa Yesu Kristo, n’ibyo byose yabonye. Hahirwa usoma, hahirwa n’abumva amagambo y’ubu buhanuzi kandi bakitondera ibyanditswemo, kuko igihe kiri bugufi. Ibyahishuwe 1:1–3.